

Opgave 3 De Trumanshow

In 1998 kwam de film 'The Trumanshow' uit. Deze film gaat over Truman Burbank die in een realitysoap speelt, terwijl hij dat niet weet. Speciaal voor deze serie is op een eiland de stad Seahaven gebouwd. Truman is de enige die echt in deze stad woont. Alle andere 'bewoners' zijn acteurs. Iedereen weet dat Seahaven een nagemaakte wereld is, behalve Truman. Zijn baan bij een verzekeraar, zijn huwelijk, en alle andere aspecten van zijn leven zijn in scène gezet.

Bovendien is, om te voorkomen dat Truman uit Seahaven wil vertrekken, een zeilongeluk in scène gezet, waarbij zijn vader zogenaamd is omgekomen, zodat Truman watervrees zou ontwikkelen. Daarnaast prijzen alle media het geluk van het leven thuis, terwijl juist de gevaren van reizen en vreemde streken worden benadrukt.

Al dertig jaar lang heeft Truman hier geen idee van.

Door een paar opvallende gebeurtenissen, begint het wereldbeeld van Truman barsten te vertonen. Tijdens een worsteling in het bos blijkt dat alle bomen in onnatuurlijke loodrechte lijnen staan. Mensen prijzen steeds producten aan die ze kopen of gebruiken, alsof zij in een reclamespot figureren.

En als er opeens een studiolamp uit de lucht naast hem op de grond valt, gaat hij echt twijfelen aan zijn wereldbeeld. Hij doet een aantal vergeefse pogingen om het eiland te verlaten. Als dat mislukt, gaat Truman zich op het eiland gevangen voelen.

Van iemands wereldbeeld kun je je afvragen of het rationeel en integer is. Trumans wereldbeeld is geen wetenschappelijk wereldbeeld, maar je zou zijn beeld van de wereld om hem heen wel kunnen zien als het paradigma waarin hij leeft. Onder andere door het vallen van de studiolamp komt dit paradigma onder druk te staan.

De wetenschapsfilosoof Thomas Kuhn gebruikt het begrip paradigma in zijn hoofdwerk *The Structure of Scientific Revolutions*.

- 3p 13 Leg uit dat de praktische houding die Truman inneemt ten aanzien van zijn wereldbeeld als hij het idee heeft gevangen te zitten, integer is te noemen.

Leg vervolgens met de begrippen 'normale wetenschap' en 'revolutie' uit wat er met Trumans paradigma gebeurt door het vallen van de lamp.

Leg ten slotte uit wat voor Kuhn het probleem is met verificatie als demarcatiecriterium voor wetenschap.

Op een dag komt Truman zijn dood gewaande vader tegen, verkleed als zwerver. Daarna heeft hij het volgende gesprek met zijn moeder:

tekst 6

Truman: Het was papa, ik zweer het! Hij was verkleed als een zwerver. En weet je wat ook gek was? Een zakenman en een vrouw met een klein hondje kwamen uit het niets tevoorschijn en dwongen hem een bus in te gaan.

Moeder: Nou, het wordt tijd dat ze de rommel in de binnenstad opruimen, voordat wij net zo worden als de rest van het land.

naar: IMDb - The Truman Show - Quotes

Opeens gebeuren er dus verschillende dingen die de aandacht van Truman moeten afleiden van zijn aandacht voor zijn dood gewaande vader: de man die op zijn vader lijkt, wordt weggevoerd en zijn moeder verandert het gespreksonderwerp.

Het is goed mogelijk dat Truman verschillende situaties heeft meegemaakt waaruit een Gettier-voorbeeld is af te leiden. Deze voorbeelden bekritisieren de voorwaarden van de traditionele analyse van kennis.

Om Gettier-gevallen uit te sluiten formuleerde Nozick de waarheidsgevoeligheidseis.

3p 14 Geef de traditionele analyse van kennis weer.

Leg vervolgens uit onder welke drie voorwaarden het voorval van Truman en zijn vader gezien kan worden als een Gettier-geval.

Leg ten slotte met het voorval van Truman en zijn vader uit dat Truman niet kan voldoen aan de waarheidsgevoeligheidseis.

De voortdurende pogingen en argumenten om Truman in Seahaven te houden, maken dat hij zich een gevangene gaat voelen: de wegen zijn ineens allemaal vol files, het lukt hem maar niet een vliegtuig te boeken, de bus krijgt panne, en op zijn route om van het eiland af te komen, breken opeens bosbranden en een nucleair ongeval uit. Dit vormt een excuus om Truman met geweld op te pakken en terug te brengen: "voor zijn eigen veiligheid".

Als Truman daarna via een geheime tunnel probeert te ontsnappen, ziet de regisseur zich gedwongen de uitzending te onderbreken. Alle acteurs kammen het eiland uit, maar hij wordt daar niet gevonden: Truman heeft zijn vrees voor water overwonnen en heeft met een zeilbootje het ruime sop gekozen. De regisseur probeert een storm op te wekken en de boot te laten kapseizen, maar Truman weet de boot recht te houden en de regisseur geeft het op.

Truman arriveert vervolgens bij de rand van de studiokoepel, en ontdekt een trap en een deur met 'exit' erboven. Wanneer Truman de deur door wil gaan, spreekt de regisseur hem rechtstreeks met het krachtige geluidstelsel vanuit de 'maan' toe. Truman gaat met hem in gesprek:

tekst 7

Truman: Was er niets echt?

Regisseur: Jij was echt. Dat was de reden dat het zo goed was om naar jou te kijken....

naar: IMDb - The Truman Show - Quotes

De regisseur probeert Truman ervan te overtuigen in de koepel te blijven: het leven op het eiland mag dan in scène zijn gezet en niet echt zijn, maar de zogenaamde echte wereld hangt ook van leugens en bedrog aan elkaar.

Truman staat nog bij de rand van de studiokoepel. De regisseur heeft hem toegesproken en heeft geprobeerd hem ervan te overtuigen in Seahaven te blijven. Truman denkt even na en besluit dan alsnog de wijde wereld in te trekken. Hij is er inmiddels van overtuigd dat hij naar buiten kan gaan en dat daar, buiten de koepel waarin hij altijd geleefd heeft, de werkelijke wijde wereld bestaat. Daar twijfelt hij niet meer aan.

Je zou de Trumanshow kunnen zien als een maatschappijkritische film. Dan zie je veel verwijzingen naar de schijnwereld waarin wij als kijkers misschien ook leven. De film nodigt je als kijker uit om na te denken over de vraag in hoeverre wij allemaal in een Trumanshow leven. Misschien leven we wel in een soort sceptisch scenario.

- 2p 15 Geef een argument **voor** het idee dat het productief is om je af te vragen of je in een Trumanshow leeft en geef een argument **tegen** het idee dat het productief is om je af te vragen of je in een Trumanshow leeft. Gebruik in beide argumenten het begrip 'gerede twijfel'.

De fallibilist Peirce is van mening dat de scepticus te hoge eisen aan kennis stelt.

Het sceptisch scenario dat we in een Trumanshow leven, zou volgens Peirce niet uitgesloten hoeven te worden om toch van kennis te kunnen spreken.

- 2p 16 Leg dit uit voor elk van de twee eisen die de scepticus aan kennis stelt.

De waarheidsopvatting die in het fallibilisme van Peirce geaccepteerd wordt, noem je de consensustheorie van waarheid. Volgens deze theorie is waarheid die overtuiging waarover alle onderzoekers het eens zijn of zouden worden als ze het onderzoeksproces helemaal hebben doorgevoerd of zouden doorvoeren. Op grond van deze consensustheorie van waarheid is een sceptisch scenario vaak niet relevant.

In de opvatting van Plato over kennis is een dergelijke waarheidstheorie ondenkbaar.

Maar ook in de Platoonse opvatting van kennis is een sceptisch scenario vaak niet relevant. Dat zou ook gelden voor een scenario waarin we in een Trumanshow zouden leven.

- 3p 17 Leg uit dat de Trumanshow als sceptisch scenario niet relevant is voor Plato's opvatting van kennis.

Beargumenteer vervolgens welke opvatting van ware kennis jij beter vindt als antwoord op een sceptisch scenario: die van de consensustheorie van waarheid of die van Plato. Maak in je argumentatie een afweging van beide opvattingen.